

INHOUD

Voorwoord	1
Colofon en praktische informatie	2
Achter de schermen van het stadsarchief: interview met Elien Collijs	3
De erfgoedbibliotheek van het Stadsarchief	4
Troonstrijd in laatmiddeleeuws Brabant	6
Foto's in de kijker: "Van Eyck" in de Tiensestraat	8

Blijf via onze website www.salsa-archief.be op de hoogte van alle activiteiten van SALSA! en volg het laatste nieuws over het stadsarchief via de facebookpagina www.facebook.com/stadsarchiefleuven

SALSA! vzw

Samen Actief voor het Leuven StadsArchief
SALSA! Nieuwsbrief is een driemaandelijks nieuwsbrief, uitgegeven door SALSA! vzw, de Vriendenkring van het Leuven Stadsarchief. Het abonnement is inbegrepen in de lidmaatschapsbijdrage voor de vzw.

Beste Salsa!-leden,

De aandachtige lezer zal het ongetwijfeld opmerken: dit voorwoord werd uitzonderlijk niet geschreven door onze voorzitter. Valerie legt momenteel de laatste hand aan haar stageverslag voor het Rijksarchief, daarom neemt ondergetekende het even van haar over. Vanaf september kunnen we evenwel terug rekenen op de inzet en het enthousiasme van onze voorzitter.

In het Stadsarchief kan men terugblikken op een vruchtbare zomer. Verschillende jobstudenten gingen er aan de slag en staken een handje toe om archieven toegankelijker te maken voor het publiek. Robrecht Cordemans digitaliseerde meer dan 1000 foto's, Maartje De Vos registreerde de subsidiedossiers van de Leuvense verenigingen, Lune Peeters structureerde en herverpakte het archief van Leuvenement, Sofie Haljan Schoors herordende de affiches van de Stadsschouwburg en You Tang Ng digitaliseerde de plannen van de Vaart.

Het Stadsarchief werkte mee aan maar liefst zes afleveringen van een tweede seizoen van 'Voor eeuwig en altijd'. Dit jaar gaan de afleveringen over diverse aspecten van de Leuvense geschiedenis. De reeks start eind september of begin oktober van dit jaar op ROB-Tv.

Op zaterdag 26 augustus konden de honderden deelnemers van de Leuven Night Run tijdens een passage door de leeszaal, op een weliswaar erg snelle, maar in elk geval originele wijze kennismaken met de plaats waar 700 jaar Leuvense geschiedenis wordt bewaard.

Graag blikken we in deze Nieuwsbrief ook vooruit op de Open Archiefdag en de boekenbeurs op zaterdag 7 oktober (10u – 17u). Je kan er kennismaken met onze vriendenkring en met diverse aspecten van de werking van het Stadsarchief. In de leeszaal is er een kleine tentoonstelling over schadebeeld en restauratie. Aansluitend bij dit onderwerp is er een lezing over de restauratie van boekbanden. Verder biedt het Stadsarchief nieuwe publicaties en dubbels uit de bibliotheek te koop aan en kan je er kennismaken met verschillende vormen van vrijwilligerswerk. Er wordt onder meer live getranscribeerd voor het Itinera Nova-project. In dit project werken tientallen vrijwilligers mee om de registers van de Leuvense schepenbank te transcriberen en op die manier dit ongelooflijk rijke bronnenmateriaal toegankelijk te maken voor onderzoek en geïnteresseerden.

Om 11 uur en om 16 uur kan je deelnemen aan een rondleiding door de depots van het archief. Deelname is gratis, maar omdat de plaatsen beperkt zijn en de belangstelling meestal heel groot, vragen we wel om hiervoor op voorhand in te schrijven via de website van het Stadsarchief.

En uiteraard is er tegelijkertijd ook de intussen al vermaarde en druk bezochte boekenverkoop van Salsa! Je vindt er zowel tweedehandse als nieuwe boeken, prenten, etsen, postkaarten en alles wat te maken heeft met de geschiedenis van Leuven en wijde omgeving. De boekenverkoop vind je in de gang vanuit de Diestsestraat naar de bib. In de leeszaal van het Stadsarchief kan je het 'klerkenbier', dat door Salsa! verkocht wordt ten voordele van het Itinera Nova-project, proeven en/of kopen. Wie graag zelf een stand wil op onze beurs kan contact opnemen met bestuurslid Jules Audiens (016 23 73 00 of 0485 71 20 58).

Verder in deze Nieuwsbrief kan je zoals altijd kennismaken met een medewerker en een paar aspecten van de werking van het Stadsarchief. Staf Janssens belicht een postkaart van een alom bekende maar intussen buiten de stad uitgeweken zaak.

We wensen jullie alvast veel leesplezier en tot binnenkort op een van onze activiteiten!

Namens het Salsa!-bestuur,
Hendrik Ollivier, secretaris

COLOFON

Redactie | Gilbert Huybens, Gustaaf Janssens,
Siegfried Slangen, Valerie Vrancken (eindredactie)
Redactieadres | Stadsarchief Leuven
Verantwoordelijke uitgever | Valerie Vrancken,
Blandenstraat 150, 3053 Oud-Heverlee
Beeldmateriaal | Koninklijke Bibliotheek België,
Koninklijke Bibliotheek Den Haag, Stadsarchief
Leuven, Siegfried Slangen
Druk | Drukkerij De Bie, Duffel
Vormgeving | AtelierAnnelies, Annelies Belemans

PRAKTISCHE INFORMATIE SALSA! VZW

Website | www.salsa-archief.be
E-mail | salsaarchief@gmail.com
Adres | Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Ondernemingsnummer | 0871.629.528
Bestuursleden | Jules Audiens, Fernand Bertrand,
Koen Dobbelaere (penningmeester), Hendrik
Ollivier (secretaris), Siegfried Slangen, Timo Van
Havere en Valerie Vrancken (voorzitter)
Erevoorzitter | Gustaaf Janssens

Lid worden ? U kan lid worden van SALSA! vzw door te mailen naar salsaarchief@gmail.com en €20 (voor gewone leden) of €40 (voor steunende leden) over te schrijven op volgend rekeningnr.: IBAN BE93 068-2420772-67. Dit lidgeld omvat de driemaandelijks nieuwsbrief, mogelijkheid tot aankopen van de eigen publicaties met korting en gratis toegang tot de activiteiten van de vriendenkring.

Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Tel. 016/27 42 22
archief@leuven.be

Je kan de leeszaal bezoeken van maandag tot en met vrijdag van 9 tot 13 uur. Archiefstukken aanvragen en raadplegen kan alleen op afspraak.

ISSN: 2593-6212

*foto: Doortocht
van de Night Run in het
Stadsarchief*

Achter de schermen van het stadsarchief: interview met Elien Collijs

In de rubriek 'Achter de schermen' stellen we u graag voor aan bekende en minder bekende gezichten die zich dagelijks inzetten voor de goede werking van het Stadsarchief. Voor deze nieuwsbrief interviewden we Elien Collijs. Zij werkt sinds oktober 2022 in het archief als administratief assistent.

Kunt u kort uitleggen wat uw functie precies inhoudt?

Als administratief assistent ben ik verantwoordelijk voor de inventarisatie van affiches, kranten, kaarten en plannen. Daarnaast hou ik me ook bezig met de digitalisatie van het archief door technische ondersteuning te bieden in allerlei computerprogramma's, waaronder Excel. Inventarissen worden grotendeels opgemaakt in Excel. Laat dat nu net een programma zijn waar ik een beetje handig in ben. Zo geef ik de collega's kleine tips & tricks om er nog efficiënter mee te werken.

Binnen het stadsarchief lopen verschillende projecten. Een van deze projecten is 'Leuvense toponiemen'. Op termijn is het de bedoeling dat alle toponiemen van Leuven op Wikidata staat. Wikidata is een platform zoals Wikipedia, maar in plaats van een geschreven artikel bestaat Wikidata uit pure data. Voorbeelden zijn jaartallen of een kaart. Vrijwilligers van het stadsarchief hadden in het verleden al een databank met Leuvense toponiemen aangelegd. Om deze over te zetten naar Wikidata moeten alle gegevens opgeschoond worden. Dit betekent dat alles op dezelfde wijze, uniform, is geschreven. Dit proces gebeurt aan de hand van Open Refine. Open Refine is vergelijkbaar met Excel, maar heeft specifieke functies die het gemakkelijker maken om data op te schonen.

Als je op het internet over een bepaald onderwerp iets wil weten, is de kans groot dat je op Wikipedia terecht komt. Om het stadsarchief bekender te maken bij het grote publiek, is er besloten om een Wikipediapagina te schrijven over het archief. De tekst van deze pagina heb ik mogen schrijven. Dit is een project waar ik heel fier op ben.

Wat trok u in het bijzonder aan in de vacature voor uw huidige functie?

Ik ben voor het eerst in contact gekomen met de archiefwereld dankzij verschillende studentenjobs tijdens de zomervakantie. Zo kwam ik terecht in kelders en zolders. Op plaatsen waar je anders nooit komt. De studentenjobs heb ik graag gedaan. Het zijn deze positieve ervaringen die bijgedragen hebben om voor deze functie te solliciteren.

Welk aspect van het werken in een archief heeft u het meest verrast?

Het archief heeft een hele ruime collectie, gaande van schepenbankregisters van de 14de en 18de eeuw tot de bouwplannen van het Stadsschouwburg. Alles wat een link heeft met Leuven wordt in het Stadsarchief bewaard. Je zou uren kunnen grasduinen in het depot en steeds weer iets interessant tegenkomen. Bij het inventariseren van affiches kom ik telkens voor verrassingen te staan. De affiches zitten goed ingepakt in mappen en ik ben altijd benieuwd wat er op de affiches zal staan wanneer ik de mappen opendoe. Dat kan heel uiteenlopend zijn, van rantsoeneringen tijdens de Tweede Wereldoorlog tot de oprichting van de allereerste kerstmarkt van Leuven op het Mgr. Ladeuzeplein in 1988. Je ziet via de affiches de evolutie van onze maatschappij. Hetzelfde heb ik ook bij het inventariseren van de kranten. Er zijn artikels verschenen over de 'nieuwste' modetrends, het afschaffen van autoverkeer in de Leuvense straten, opiniestukken over 'recente' ontdekkingen in de wetenschap... Kortom, een duik nemen in het archief is een zeer leerrijke en boeiende ervaring die ik iedereen aanraad!

De erfgoedbibliotheek van het Stadsarchief

De erfgoedbibliotheek van het Stadsarchief: de veranderingen van de afgelopen jaren

De erfgoedbibliotheek van het Stadsarchief is voor veel leeszaalgebruikers een ietwat blinde vlek. Nochtans is het een van de belangrijkste collecties die wij in huis hebben. In totaal zijn er in onze catalogus meer dan 19.000 titels te vinden van boeken, tijdschriften, artikelen en documentatiemappen. Onze bibliotheek functioneert zo als een van de grootste bewaarbibliotheken voor non-fictie publicaties over de Leuvense geschiedenis en die van het hertogdom Brabant. De afgelopen jaren is er het een en ander veranderd. Het invoeren van nieuwe titels is eenvoudiger geworden. Ook aan de gebruikerskant wordt er voortdurend gesleuteld, om de vindbaarheid van onze titels te verbeteren. Tijd voor een kort overzicht.

Overstap naar het eengemaakte bibliotheekstelsel (EBS)

Met het digitaal catalogiseren van onze bibliotheek is het Stadsarchief gestart in 2012. Hiervoor werd er samengewerkt met onze bovenburen van 'De Bib Leuven' die reeds een bestaande infrastructuur hadden die was gestoeld op het bibliotheekstelsel *Aleph*. Een gedeelte van

onze titels werd ook voor het eerst ingevoerd door de catalogafan van de Bib. Een van deze collega's - Ingrid Bollion - werd destijds vast aangesteld bij het archief tot aan haar pensionering in 2018.

In februari 2021 stapte het archief samen met het gros van de openbare bibliotheken in Vlaams-Brabant over op een nieuw bibliotheekstelsel *Wise*. De datamigratie vanuit *Aleph* en mapping gebeurde in de weken voordien, waardoor er tussentijds nog volop getest kon worden. Het EBS vervangt alle verschillende bibliotheeksystemen van openbare bibliotheken in Vlaanderen en Nederlandstalig Brussel door één modern, gemeenschappelijk systeem. Naar toegankelijkheid is dit een hele vooruitgang. Onze unieke titels zijn nu vindbaar in vrijwel alle lokale bibliotheken in Vlaanderen en Brussel. Een ander groot voordeel is dat we nu ook gebruik kunnen maken van de ingevoerde titels van openbare bibliotheken uit dit hele gebied. Bij het catalogiseren van nieuwe exemplaren scheelt dit aanzienlijk in tijd.

Onze publiekscatalogus is raadpleegbaar via de website *leuven.bibliotheek.be*. Kies hier voor de bibliotheeklocatie: Stadsarchief Leuven. De landingspagina wordt gedeeld met 'De Bib Leuven' en is zo de centrale plek waar je publicaties over onze stad kan vinden. Je

kan hier ook gebruikmaken van verschillende geavanceerde filtermogelijkheden die interessant zijn bij historisch onderzoek zoals: publicatiejaar, publicatieperiode, taal, of onderwerp. Bovendien geeft de zoekengine relevante titelsuggesties wanneer iets niet volledig gespeld wordt.

Voor hedendaagse geschiedenis herbergt de publiekscatalogus ook nog een andere interessante functie. Naast het tabblad 'Bibliotheken en collecties' kun je hier ook kiezen voor 'Krantenarchief'. Je kan hier krantenartikelen lezen van alle grote nationale en regionale kranten van 1984 tot 'gisteren'. Wanneer je klikt op 'Aanmelden op Mijn bibliotheek' kan dit zelfs vanuit elke gewenste locatie verbonden met het internet. Voor oudere Leuvense dag- en weekbladen uit de 19de en 20ste eeuw kun je terecht op onze website *krantencollectie.be*.

Veranderde indeling van de collecties

Sinds kort is ook de onderverdeling van onze eigen catalogus vereenvoudigd. Alle werken die in de leeszaal te vinden zijn, worden nu in de catalogus nu aangeduid met 'Leeszaal Stadsarchief, enkel ter inzage' en zijn vrij uit het rek te nemen. In onze leeszaal liggen basiswerken over Leuven en de meest frequent

De Bib
Leuven

[Start](#) | [Adres en openingsuren](#) | [Contact](#) | [Help](#)

[Aanmelden bij Mijn Bibliotheek](#)

[Home](#) | [Nieuws](#) | [Aanbod en Activiteiten](#) | [Collectie](#) | [Hoe werkt de Bib?](#)

Catalogus (alle locaties)

Stadsarchief Leuven

Krantenarchief

Voer hier uw zoekterm(en) in

Zoeken

Geavanceerd zoeken

Depotrekken van de erfgoedbibliotheek

opgevraagde titels en tijdschriften. Daarnaast staat het merendeel van onze erfgoedbibliotheek nu onder de noemer 'Depot Stadsarchief, aanvragen via balie'. Het gaat hier om meer gespecialiseerde titels, publicaties over niches van de Leuvense geschiedenis, of over het hertogdom Brabant. Deze laatste publicaties kunnen ter inzage aan de balie worden opgevraagd. Door onze permanente bewaarfunctie lenen wij geen materialen uit, maar alles is wel ter plaatse raadpleegbaar in onze leeszaal.

In onze erfgoedbibliotheek bewaren wij momenteel bijna 1800 documentatiemappen over verschillende Leuvense onderwerpen en personen. Afgelopen jaar hebben we de catalogus hier ook voor aangepast. Vandaag kun je alle documentatiemappen online vinden in onze catalogus. Tegenwoordig wordt ook het onderwerpnummer al direct vermeld in de catalogus. Voor

de leeszaalwerking is dit handig. Bij nieuwe aanvragen hoeven we nu niet nog een extra lijst te raadplegen, maar kunnen we aan de hand van dit nummer rechtstreeks de desbetreffende documentatiemap uit het depot halen.

Acquisitie: Collectie van wijlen professor dr. Raymond Van Uytven

De laatste twee jaren is er ook een inhaalslag gemaakt met het catalogiseren van titels. Zo vond in 2019 de acquisitie plaats van de privébibliotheek van wijlen professor dr. Raymond Van Uytven (1933-2018). Deze unieke collectie van ongeveer 3.500 boeken en tijdschriften is een belangrijke aanwinst voor onze erfgoedbibliotheek. Naast publicaties over Leuven en het hertogdom Brabant, handelt een groot deel over economische geschiedenis. Ook heel wat internationale tijdschriften en publicaties

die Van Uytven recenseerde komen in onze bibliotheek terecht. Het afgelopen jaar werd hier al een groot deel van verwerkt en ingevoerd in onze catalogus. Ter nagedachtenis aan de collectievormer, voorzien we alle ingevoerde werken ook van zijn originele ex libris sticker.

Zodra al deze titels zijn ingevoerd, starten we intern met een herinrichting van de bibliotheek in de depotruimte. Door de aangroei van de afgelopen jaren is het nodig om de huidige SISO-indeling opnieuw te herschikken. Momenteel staan alle titels van Van Uytven in de catalogus nog 'In verwerking'. Zodra de collectie volledig is ingevoerd, integreren en herschikken we deze collectie in één beweging op de juiste plaats in de depotrekken.

Troonstrijd in laat-middeleeuws Brabant

In de zomer van 1430 verheugde de Brabantse bevolking zich op het huwelijk van hertog Filips I met een Aragonese prinses. Een delegatie was al onderweg om zijn aanstaande bruid op te halen, toen bleek dat het huwelijk moest plaatsmaken voor een begrafenis: de zesentwintigjarige hertog was namelijk overleden. Vreugde sloeg om in collectieve rouw, geplande festiviteiten ruimen plaats voor een ernstige opvolgingscrisis. Want terwijl het gebalsemde lichaam van de kinderloze hertog twee maanden lang lag opgebaard in de Leuvense burcht, aasden niet minder dan tien pretendentes op de prestigieuze hertogstroon.

De keizer van het Heilig Roomse Rijk, Bourgondisch hertog Filips de Goede en Margaretha van Bourgondië (voormalig gravin van Holland, Zeeland en Henegouwen) konden daarbij de beste kaarten op tafel leggen. Maar nog vooraleer de troonstrijd echt van start ging, gonsde het in Brabant van de geruchten dat Filips I zou zijn vergiftigd. De hertog stond immers bekend als een gezonde en robuuste

vorst die geregeld deelnam aan toernooien en jachtpartijen. Zijn plotse dood stelde velen dan ook voor een raadsel.

Het scenario van een onnatuurlijke dood was bovendien niet uit de lucht gegrepen. In de jaren voordien hadden politieke tegenstanders zich zowel in Brabant als in naburige vorstendommen bediend van drastische maatregelen in de strijd om macht en titels. Zo stierf Jan van Beieren (een belangrijke troonpretendent van de graafschappen Holland, Zeeland en Henegouwen) in 1425 bijvoorbeeld aan de gevolgen van een vergiftiging. Brabants hertog Jan IV ontsnapte in 1426 ternauwernood aan een aanslag in het Zoniënwoud. Zijn oom, Bourgondisch hertog Jan Zonder Vrees, werd in 1419 op gruwelijke wijze vermoord tijdens een ontmoeting met de Franse kroonprins. De beschuldigende vinger wees in 1430 vooral in de richting van Filips de Goede, die Filips I in 1427 had aangeduid als opvolger indien hij kinderloos zou sterven. Het was dus ook vooral de Bourgondische hertog, zo werd geopperd, die het meeste baat had bij de vroegtijdige dood van zijn neef Filips I. Zeker nu die op het punt stond te huwen.

Die geruchten kwamen de stedelijke en adellijke elites van het hertogdom slecht uit, aangezien hun voorkeur al vroeg uitging naar Filips de Goede. Kort nadat Filips I hem in 1427 had aangeduid als zijn mogelijke opvolger, knoopten zij onderhandelingen met hem aan over de voorwaarden van zijn eventuele opvolging. De voorbereidende vergadering waarop de Brabantse eisen op schrift werden gesteld vond in Leuven plaats, wat erop duidt dat de Dijlestad een voortrekkersrol speelde in deze onderneming. Met de jonge en robuuste Filips I aan de macht waren de onderhandelingen een erg voorbarige zet, maar wel

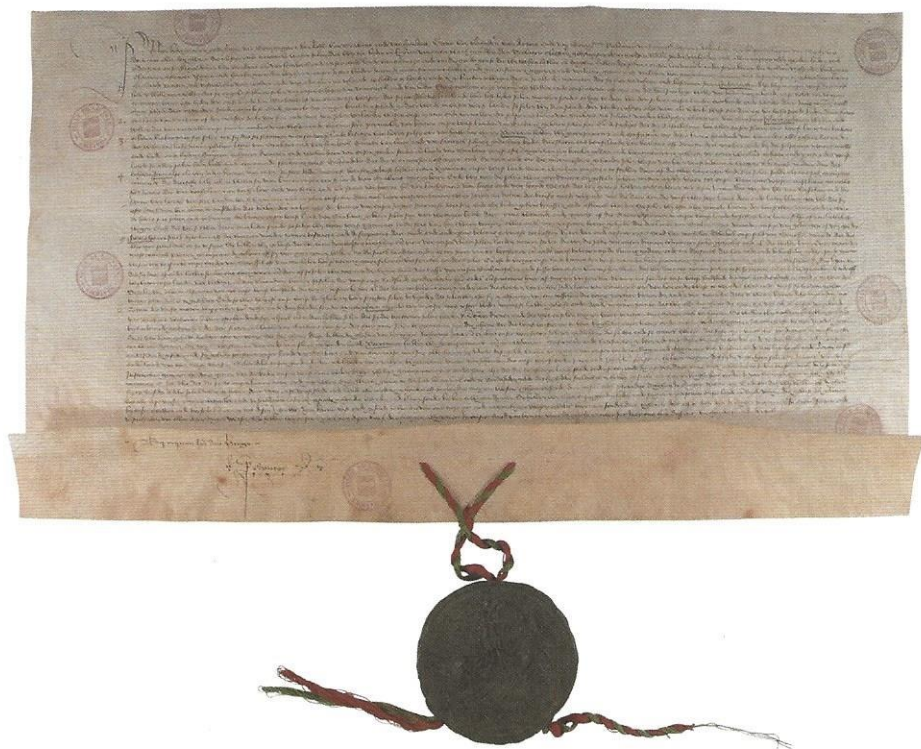
Filips de Goede op weg naar Brabant om zich te laten inhuldigen als hertog van Brabant (Jean de Wavrin, *Les Chroniques d'Angleterre*, KB Den Haag, 133 A7 III).

één die getuigt van realisme: sinds 1248 waren immers slechts twee erfopvolgingen in het hertogdom probleemloos verlopen. Bij iedere moeilijke opvolging hadden de Brabantse politieke elites een doorslaggevende rol gespeeld en in 1428 gingen ze er vanuit dat ze dat ook in de toekomst zouden doen.

Na de plotse dood van Filips I speelden ze die rol inderdaad met verve, daarbij geholpen door onduidelijke opvolgingsregels en tegenstrijdige verdragen. Filips' eigen wilsverklaring bleek van weinig belang, want het was duidelijk dat enkel politieke steun vanuit Brabant en/of militaire overmacht de troonstrijd zou beslechten. Dat laatste scenario werd erg gevreesd door de bevolking. Zover kwam het uiteindelijk niet: Filips de Goede kon rekenen op een ruime steun onder de stedelijke en adellijke elites. Zij werden aangetrokken door zijn rijke hofhouding en zijn profiel als

Schets van hertog Filips I door Antonio De Succa, ca. 1601 (Koninklijke Bibliotheek België, *Handschriften*, II 1862, 2r).

Het Leuvense origineel van het Blijde Inkomst-charter van hertog Filips de Goede, 5 oktober 1430 (SAL, *Oud archief*, nr. 1360).

graaf van Vlaanderen en Namen en toekomstig heerser over Holland, Zeeland en Henegouwen. De claims van de andere troonpretendenten wogen voor hen niet op tegen de financiële en economische voordelen die de Bourgondische hertog hen als toekomstig heer kon bieden. Begin oktober 1430 schoven de Staten van Brabant – de vertegenwoordiging van de drie standen, nl. steden, edelen en geestelijkheid – alle andere troonpretendenten terzijde en duiden ze Filips de Goede aan als hertog. Op 5 oktober 1430 werd hij feestelijk onthaald in Leuven tijdens zijn 'blijde intrede'.

Met die zet hadden de Staten van Brabant hadden zich een vergaande macht toegeëigend: ze hadden beslist over de hertogelijke opvolging zonder keizer Sigismund, de opperste leenheer van Brabant, erbij te betrekken. Nog jarenlang zou hij de opvolging door Filips de Goede betwisten, maar uiteindelijk bleek hij militair niet in staat om zijn claims kracht bij te zetten. De Staten hadden daarnaast ook op bestuurlijk vlak de macht in handen gegrepen na het overlijden van hertog Filips I. Als reactie op de vele geruchten, bevelen ze allereerst een autopsie op diens lijk. De doodsoorzaak die daaruit naar voren kwam, was een maagkwaal. Dat komt ook

overeen met de apothekers- en doktersuitgaven die terug te vinden zijn in de hertogelijke rekeningen van de jaren voordien. De naam van Filips de Goede en andere verdachten was aldus gezuiverd.

Daarnaast droegen de Staten het dagelijkse bestuur over aan de leden van Filips' hertogelijke raad en beslisten ze dat het lichaam van de hertog pas zou worden begraven na de inhuldiging van diens opvolger. Dit stond symbool voor het doorleven van de hertogelijke macht, zelfs al was de hertog zelf overleden. Vanuit hetzelfde idee beslisten de politieke elites dat de muntslag en wetgeving onverminderd zouden worden voortgezet en bevelen ze hertogelijke beambten hun taken te continueren. Ook zonder hertog en temidden van een ernstige politieke crisis, bleef het hertogdom dus een tijdlang functioneren zoals voorheen.

De politieke steun van de stedelijke en adellijke elites kwam uiteraard met een prijs voor Filips de Goede. In ruil diende hij – net zoals zijn Brabantse voorgangers sinds 1356 – uitgebreide beloftes te doen aan de bevolking in een 'Blijde Inkomst'-charter, een oorkonde die werd vernoemd naar de 'blijde intrede'-ceremonie waarop ze werd afgekondigd. Deze 'Blijde Inkomst'-charters bevestigden de voorrechten

van de Brabantse onderdanen en elites (onder meer die van de Leuvense Sint-Pietermannen), dienden rechtszekerheid te bewerkstelligen en onderwierpen de buitenlandse politiek, muntslag en hertogelijke administratie aan het toezicht van de politieke elites. De oorkonden schetsten als het ware de krijtlijnen voor het landsbestuur en beoogden de hertogelijke macht te limiteren. De inhoud van de charters werd voor iedere troonsbestijging onderhandeld tussen de politieke elites (vertegenwoordigd in de Staten van Brabant) en de toekomstige vorst en diens entourage.

Ook de machtige Filips de Goede diende zich dus te onderwerpen aan dit Brabantse gebruik. De onderhandelingen over de inhoud van zijn 'Blijde Inkomst'-charter duurden tien dagen en gingen door in het Leuvense Predikherenklooster. De politieke elites slaagden er toen in nieuwe maatregelen af te dwingen die dienden te verzekeren dat de Brabantse belangen gerespecteerd zouden worden binnen de personele unie van landen onder de nieuwe vorst. Zo werd een bestuursraad in het leven geroepen die vrij autonoom kon optreden in het hertogdom en waarvan de meerderheid van de raadsleden de Brabantse identiteit diende te hebben. Ook op economisch vlak konden de stedelijke elites enkele successen boeken, zoals de belofte van vrij verkeer in alle gebieden onder Filips' heerschappij. Op dat vlak probeerden ze het maximale te halen uit de Bourgondische schaalvergroting.

Meer lezen?

Stein R., *De hertog en zijn Staten. De eenwording van de Bourgondische Nederlanden, ca. 1380-1480*, Hilversum, 2014.

Vrancken V., *De Blijde Inkomsten van de Brabantse hertogen. Macht, opstand en privileges in de vijftiende eeuw*, Brussel, 2018.

Een kortere versie van deze bijdrage verscheen eerder als blogbericht op cultuurgeschiedenis.be.

Foto's in de kijker:

"Van Eyck" in de Tiensestraat

"Van Eyck" is in 1910 opgericht door Jean-Baptiste Van Eyck. In 1913 bouwt hij op de hoek van de Sint-Hubertusstraat en de Goudbloemstraat drie huizen voor de "IJzerwaren J. Van Eyck-Goovaerts" ("*Quincailleries en gros*" staat op het briefhoofd). De zaak groeit en heeft bijhuizen in Kampenhout, Steenokkerzeel en Binkom. In 1937 komt "Van Eyck" in het wederopbouwland op de hoek van de Tiensestraat en de Hanengang. In 2021 verhuist het familiebedrijf (sinds 2015 omgedoopt in "Atelier Van Eyck") uit Leuven naar Korbeek-Lo.

Het pand in de Tiensestraat, soms ook "het Chicagogebouw" genoemd, is in 1922 gebouwd voor de vzw "Keurbibliotheek – Bibliothèque Choisie" die lees- en uitleenbibliotheken in 34 Belgische steden en gemeenten beheerde. De Leuvense "Keurbibliotheek" was, tot zij in 1914 volledig werd verwoest, aan de Grote Markt gevestigd. Ernest Claes getuigt in *Voor de open poort* (1952) dat men er "alle modernen uit Noord en Zuid kon lezen". Na de oorlog betreft de bibliotheek de nieuwbouw (arch. L. Spender en J.

Vanderveken) in de Tiensestraat. Aan de gevel komt een tegeltableau met daarop een man met een wan in zijn hand en "*Ventilabis eos et ventus tollet*" ("Je zult ze wannen en de wind draagt ze": Jesaja: 41, 16a). Die afbeelding siert ook het briefpapier van de vereniging. Daaronder staat "1921". Uiltjes boven de ingang verwelkomen tot vandaag de bezoekers. Op de benedenverdieping is er een zeer ruime bibliotheekzaal, met achteraan rechts een leeskabinet voor tijdschriften. Enkele jaren later, in 1928 (?), verlaat de bibliotheek het gebouw. Daarin komt dan het Leuvense "Middenstandshuis" met café en restaurant ("Spijshuis Chicago"). In 1937 (?) wordt J.B. Van Eyck eigenaar van het pand en brengt er zijn "IJzerwarenbedrijf" in onder. Nu is er een horecazaak.

De niet gedateerde prentbriefkaarten komen uit het Leuvense Stadsarchief (*Collectie Sprengers*, doos 20). De afbeelding van het "Middenstandshuis" is een uitgave van fotograaf G. Billiard (Vorstse Steenweg, Brussel). Die van "het IJzermagazijn Van Dyck" is uitgegeven door Nels (Brussel). De foto is van de Leuvense fotograaf Wolfs.

IJzermagazijn Van Eyck, Tiensestraat 15, Leuven